

stało niewiele, jedynie fragmenty plastyki archit. Z malarstwa zachowały się freski późnorom. w zakrystii katedry zagrzebskiej, zapewne dzieło sprowadzonych artystów włoskich, gdyż zbliżone są swoim stylem do malowideł ściennych w. XIII z okolicy Rzymu (Subiaco). Z w. XIII pochodzą wreszcie najstarsze części szeregu zamków feud. (Medvedgrad i Susedgrad, Samobor, Okić, Ozalj, Kalnik i in.). Podobnie jak w Dalmacji, także tutaj utrzymywał się styl rom. jeszcze długo, stając się czymś w rodzaju stylu rodzimego i tradycyjnego. Pomimo pewnych rysów odmiennych, będących niewątpliwie wynikiem bliższych styeczności ze sztuką sąsiednich obszarów środkowoeur., sztuka Ch. Posawskiej w każdym razie stanowi zwartą całość ze sztuką Dalmacji, gdzie były od samego początku istnienia państwa główne centra życia narodowego. Całość ta obejmuje do pewnego stopnia także płw. Istrię, gdzie na gruncie miejscowych tradycji poantycznych i wcz. chrześc. pierwiastki chorw.-dalm. i adriatyckie schodzą się i krzyżują z prądami przychodzącymi z centrów śln. (Ob. Dalmacja, Zagreb, Istria, Słowenia — sztuka, przemysł artystyczny, złotnictwo).

Lit.: J. Kukuljević-Sakcinski, Nadpisi sredovječni i novovjeki u Hrvatskoj i Slavoniji, 1881; J. Brunšmid, Kameni spomenici hrvatskog narodnog muzeja u Zagrebu, II dio Srednji i novi vijek, Vjesnik Hrvatskog Arheološkog Društva, N. S., 12, 1912; Inventario degli oggetti d'arte d'Italia, Provincia di Pola, 1935; G. Szabo, Stari Zagreb, Zgb 1941; Lj. Karaman, O umjetnosti srednjeg vijeka u Hrvatskoj i Slavoniji, Historijski zbornik, 1, 1948, s. 103—27; tenże, O srednjevjekovnoj umjetnosti Istre, tamże, 2, 1949; Historija naroda Jugoslavije, Zgb, t. 1, 1953, s. 222 i n.; W. Molè, Sztuka Słowian południowych (w druku). [Wojław Molè]

5. Sztuka: Ch. (w znaczeniu Ch. Posawskiej) przedstawia pod względem kultury art. i rozwoju sztuki bardzo niejasny obraz. Pomijając wyroby przemysłu art. (ob.), wydobycie z grobów, służące do ozdoby lub uzbrojenia, zachowało się bardzo mało zabytków z okresu przedrom. i rom. M. in. przepadła przeważnie już za najazdu tatarskiego w XIII w. cała sakralna i świecka archit. monumentalna. Pozostały natomiast fragmenty rzeźb, reliefów z motywami plecionki na terenie Siska i Lovora, pochodzące prawdopodobnie z okresu Ljudevita Posawskiego (IX w.). Z końca w. XI i z pocz. XII w. pochodzą dalsze fragmenty, reprezentujące późniejszą fazę rozwoju plecionki na terenie Srijemu. Charakter tej sztuki wykazuje jak największe podobieństwo z ówczesną ornamentyką dalm., świadcząc o identycznej wzgl. wspólnej linii rozwojowej sztuki chorw. epoki st. chorw. na obszarach narodowych. Na okres zaś rom. przypada budowa pierwszej katedry w Zagrebiu (pośw. 1217 r.), zburzonej przez Tatarów 1242 r., na której miejscu stanęła później katedra gotycka. Romańskie były także inne kościoły chorw., np. w Topusku (wymienionym w źr. w r. 1192) i w Glogovnicy, jak i szereg mniejszych kościołów wiejskich oraz najstarsza część kościoła Św. Jurija w Belcu. Z rzeźby tej epoki pozo-